

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

De pulchritudine colli in Virgine. Sectio X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

lilia, & flores, quæ pertinent ad virginittatis decus immortale: cui etiam concinit titulus ille: *Proijs, qui commutabuntur*: quia virgines mutantur in Angelos: eaque mutatio perfectissima erit in cælo iuxta illud Matth. 22. *Neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut Angeli Dei in cælo*. Nec à virginibus diffidet illa alia litorum acceptio pro instrumentis musicis: verè enim virgines sunt musica instrumenta pulcherrimis virtutum lilij insculpta, quæ ad sublimem quandam concentum diuinarum laudum in cælo adhibentur iuxta illud Apoc. 14. *Vocem, quam audiui, sicut citharadorum citharizantium in citharis suis: & cantabant quasi canticum nouum, & nemo poterat discere* (sic enim legendum est, non, dicere,) *canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia*. Quod enim huiusmodi citharædi virgines sint, statim explicauit Ioannes, subiungens: *Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coniugati: virgines enim sunt*.

Virgines mutantur in Angelos.
Matth. 22. 30.
Virgines Et sunt musica instrumenta & citharædi.
Apoc. 14. 2. 4

Cæterum quanquam vniuersè hæc lilia ad virgines spectent: præcipuè tamen VIII.

referenda sunt ad Christum, sanctissimam que eius matrem: siquidem eo Psalmo agitur de Messia nuptijs, eiusque sponsa, quæ potissimum fuit eius mater. Quare non mirum, si Virgo tantam habuit gratiam in labijs, cum labia habuerit pulcherrimi lilij: folia enim illa lilij inflexa quandam præbent speciem labiorum. Vnde 2. Paralip. 4. dicitur de mariæno: *Vastitas eius habebat mensuram palmi, & labium illius erat quasi labium calicis, vel repandililij*: imo labia ipsa sponsi lilij comparantur Cæt. 5. *Labia eius lilia*. Secundò, Aduertendum est ex August. Eugub. in comment. super Pl. 44. cū dicitur: *Diffusa est gratia in labijs tuis*, significari maximam copiam, & abundantiam gratiæ, quæ veluti torrens, & quasi flumen appelletur: quasi dicat: *Circumfusum est gratia os tuum, sicut fons sese largiter effundit: sic effudit sese vberem gratia in ore tuo*. Tertio, Obseruauit in eundem locum Francisc. Titelman, plenum mysterij esse, quòd in labijs Christi potius, quam in facie, fronte, aut oculis dicatur diffusa fuisse gratia: quia nimirum Christus venerat, vt legatione quandam maximè arduam, ac difficilem perageret, scdusque inter homines, Deumque grauissimè offensum percuteret: atque adeo opus fuisse, vt in labijs multam haberet diffusam gratiam, vt hoc hominibus posset facilius persuadere, Patremque sermonis suauitate mitigare: aduocatus enim, qui gratiam non habet in loquendo, non est idoneus difficillimis negotijs expediendis, animisque vtriusque partis conciliandis. Cum igitur in labijs Christi tanta esset diffusa gratia, eiusque infantis ofcula Virgo beata frequentissimè delibaret, inde ortum est, vt eius labijs tanta infunderet gratia, vt distillant mellis fauo meritò comparari debuerint.

Gratia labiorum Virginis ex Christo.
2. Paral. 45.
Cæt. 5. 13.
Aug. Eugub. Psal. 44. 3.

Titelm.
Gratia cur posuit in labijs, quàm in Christi facie dicatur diffusa.

De pulchritudine colli in Virgine.

SECTIO X.

Quoniam collum præcipuum quandam in corporis compositione locum obtinet, in eo describendo præcipuè quoque versatur sponus: Vnde Cant. 4. sic ait. *Sicut turris David collum tuum, quæ edificata est cum propugnaculis: mille clypei pendunt ex ea, omnis armatura fortium*: seu vt alij transferunt ex Hebræo: *sicut turris David collum tuum constructa ad disciplinas: mille clypei suspensi sunt super eam, omnes pharetra fortium*, Sanctes Pagn. paulò aliter: *Quæ edificata est ad docendum transeuntes*. Et c. 7. *Collum tuum sicut turris eburnæ*. Denique cap. 1. *Collum tuum sicut menisæ*.

Cant. 4. & 7.
1. 10.
Sancti Pagn.

Primum igitur per Collum, Virginis eius apud Deum gratia, & intercessio intelligitur, ita vt eius intercessio sit veluti collum, per quod à Deo

I.
Virginis intercessio turri Ecclesiæ.

omnes gratia, praesidiaque in homines transfunduntur. Itaque haec Virginis intercessio turris quadam est Ecclesiae fortissima, ad quem omnes, cum ab hostibus oblidenter, sese salutis causa recipiunt. Ea munita est firmissimis propugnaculis, hoc est, praesentissimis in omni tentationum, & persecutionum genere praesidijs. *Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium, non solum, quia mille protectionum genera intercessione Virginis continentur, propter quae multa etiam inuocationum genera promeruit: sed etiam, quia quotquot fortissimi milites, ac duces in Ecclesia extiterunt, victorias suas Virgini in primis acceptas retulerunt, & hodie quoque referunt: & idcirco arma sua ex huiusmodi turri quasi ex tholo suspendunt, hoc ipso testantes se Virginis potissimum beneficio de hostibus tum animae, tum corporis victoriam reportasse. Unde merito alij transferunt ex Hebraeo: Quae constructa est ad disciplinas, sive, quae constructa est ad docendum transcentes: quoniam quicumque ad hanc turrim alpegerint, viderintque tam multa intercessionis eius monumeta, cognoscent facile, quantum spei sit in Virginis praesidio collocandum. Quid enim quae aliud vident, qui templum Virginis ad aquas Lupidas, Laodetanium, & Mosis ferati ingrediuntur, quam huiusmodi clypeos, & armaturam fortium è turri suspensam, arma videlicet omnis generis, compedes, vincula, linteamina mortuorum, quae inuicta huius turris praesidia omnibus transeuntibus clarissime testantur?*

Milites, ac
duces Ecclesiae
victorias suas
Virginis referunt.

In Virgine
quantum spei
collocandum.

II.

Virgineae intercessionis
duo symbola
praecleara.

D. Bernard.

B. Virgo aquaeductus
gratie.

Exod. 14. 25.
Ephrem Syrus.

Andr. Cretensis.
Vallum ad Virginem;

Cretensis sermone de Assumpt. Virginis, cum eam vocat commune mundi propitiatorium: quae eadem appellatione vitur Ephraem loco citato.

III.

Coloss. 3. 14.
Matt. 22. 40.

omnes virtutes ex charitate pendent.

Ephes. 6. 11.

2. Cor. 13. 4.

Itaque habes intercessionis Virgineae duo praecleara symbola, vnum collum, turris alterum. Collum enim dicitur, quia per Virginem vniuersa in nos a Deo tanquam à capite beneficia deriuantur: turris autem, quia firmissimum est, ac tutissimum eius praesidium. Ad priorem appellationem spectauit D. Bern. serm. in Natiuitate. Mariæ, cum Virginem appellauit aquaeductum gratiae. *Sanè, inquit; ipsa sese plenitudo exinanuit, ut fieret nobis in ista, sanctificatio, & redemptio: deriuatus est fons usque ad nos, descendit per aquaeductum vena illa celestis. Aduentus iam, ni fallor, quem velim dicere aquaeductum, qui plenitudinem fontis ipsius de corde Patris excipiens nobis edidit illum: nostis enim cui dictum sit: Aue gratia plena. An verò inueniri potuisse miramur, vnde tantus, ac talis fieret aquaeductus, qui nimium in se profecto scala illius, quam vidit Iacob, caelestis tangeret, imò & transscenderet, ut viuissimum illum aquarum, quae super caelos sunt, posset attingere fontem. Ad posteriorem spectauit Ephrem Syrus in oratione ad Virginem; cum eam vallum fidelium appellauit. Ad utramque demum Andreas Cretensis sermone de Assumpt. Virginis, cum eam vocat commune mundi propitiatorium: quae eadem appellatione vitur Ephraem loco citato.*

Secundò, Potest etià per collum Virginis eius intelligi charitas. Sicut enim collum reliquum corpus capiti annexum: ita charitas Deo nos maximè coniungit: imò & vinculum est omnis perfectionis ad Colos. 3. *Super omnia autem haec charitatem habet, quod est vinculum perfectionis: & Matt. 22. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet, & Propheta. Atque hoc est, quod subiungitur: Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium: quia omnes omnino virtutes ex charitate pendent, quibus armatura sanctorum continetur iuxta illud ad Ephes. 6. *Induit vos armaturam Dei, ut possitis stare aduersus insidias diaboli: quilibet enim virtus est velut clypeus quidam fortissimus aduersus omnes daemones ietus. Quòd autem ex charitate pendent virtutes reliquae, disertis verbis significauit Apostolus, cum dixit secunda ad Cor. 13. *Charitas patiens est, benigna est, &c. Merito etiam charitas turri comparatur: quoniam sicut castra, vel diruta turris facile oppidum ipsum expugnatur, ita charitate deperdita ciuitas virtutum occupatur. Propugnacula, quibus haec turris defenditur, sunt ipsa opera, quae si ab hostibus capiuntur, celsitudoque à bonorum operum profectu, turris omnino defendi non potest.***

Tertio

Tertio, Per collum Virginis accipiendam quoque esse eius humilitatem, qua ve-
luti collo omnibus se subiciebat, exilimat Rupert. lib. 6. in Cantic. additque hu-
militatem in Virgine fuisse maximam fortitudinem, & idcirco turri eburnea cõ-
parari: præstat enim ebur soliditatem, & fortitudinem. Atque hanc fuisse etiam
fortitudinem Moysis, qua Deum tenebat, ne populum deleret: unde illi Deus di-
cebat: *Dimitte me.* Exod. 32. Et quia Iacob contra Deum prævaluit, quando cum
eoluctatus est. Genes. 32. *Qua fortitudine,* inquit Rupert. *luctabatur iste, vel ille? Profecto*
humilitate nam de Moysè dicitur Pfalm. 105. Si non Moyses electus eius fuisset in contractione
(id est, ut ipse interpretatur, in nimia mentis humilitate) in conspectu eius. De Iacob autem
Osee 12. cum dictum fuisset: *In fortitudine sua directus est cum Angelo, & inualuit ad*
Angelum, confestim fortitudinem eius exprimens Propheeta subiunxit: Fleuit, & rogavit eum.
Igitur ò dilecti: collum tuum, quod est humilitas tua, turris est eburnea, id est, fortissima, atque
pulcherrima. Hæc Rupert. Accedit, quodd ebur dens est elephantorum maximè
formidabilis: nihil autem demones magis perhorrescunt, quàm humilitatem:
quemadmodum testatur D. Antonius Eremita, ut auctor est D. Athanasius in
eius vita.

Postremo, Collum Virginis est eius obedientia: quam ob causam de illo dici-
tur Cantic. 1. *Collum tuum sicut monilia.* Quæ expositio est Orig. homil. 2. in Cant.
ubi legit: *Cervix tua speciosa facta est, sicut redimicula. Et merito, inquit, quam enim prius*
præcautionis inobediencia turpem fecerat: nunc obedientia fidei speciosam fecit, & pulchram.
Cervix ergo tua speciosa facta est, sicut redimicula: redimicula enim sunt conexiones monilium,
quæ in cervicibus federæ solent, ex quibus descendit per omne collum reliquus ornatus. Cervicem
verò diximus subiectionem, & obedientiam, eo quod quasi iugum Christi suscipiat, & fidei eius
obedientiam præbeat. Ornamentum ergo cervicis eius, quæ est obedientia, Christus est: ipse enim
prior factus est obediens usque ad mortem: ornamentum ergo, & monile cervicis sponsæ obedi-
entia Christi est. Atque hæc quidem Origen. Quæ quanquam ille ad Ecclesiam refert,
optime tamen quadrant in Virginem, quæ obediensissima fuit. Simulque aduer-
tendum monile ornamentum pectoris esse è collo appensum, pendentem gem-
mam habens inclusam auro, id quod ad institutum maximè pertinet. Verè enim
obedientia è collo per subiectionem dependens obedientis pectus exornat, ge-
ritque Christum, qui gemma est preciosissima, ex collo ad pectus pendentem, cū
Christum Patri obedientissimam sibi tanquam exemplar ad imitandum propo-
nit. Deinde observandum non dictum esse: *Collum tuum ornatum est monilibus,* sed,
Collum tuum sicut monilia, hoc est, tã pulchrũ, ut ipsum met sit monilia, nec villo ex-
terno, ditiorique ornatu ad pulchritudinẽ indigeat, sed ipsum per se sit instar
omnium monilium, omnemque in se ornatum contineat. Quod maximè decla-
rat, & amplificat obedientiã Virginis, quæ ipsa per se fuit pulcherrima, Deoque
gratissima. Imo & ipsius obedientiæ in vniuersum pulchritudinem declarat, quæ
adeo pulchra virtus est, ut omnibus monilibus, & ornamentis comparari possit.

Quoniam verò cõcipimus collum Virginis eius obedientiam interpretari, per-
curramus breviter in eundem sensum reliquas colli similitudines, quod in obedi-
entiam aptissima sint. Obedientia igitur turris est & solidata cum propugnacu-
lis: quoniam si vera est, & perfecta, expugnari non potest, imo per eam gloriosa
de hostibus victoria comparantur, & idcirco additur: *Mille clipei pendunt ex ea,*
omnis armatura fortium, videlicet quæ spolia de tacta hostibus in monumentum
victoriæ iuxta illud Proverb. 21. *Vir obediens loquetur victorias.* Est autem victo-
ria præcipua obedientis se ipsum vincere: sic enim eum locum interpretatur di-
uus Gregorius libro 34. Moralium cap. 34. *Vir, inquit, obediens loquitur victorias,*

IIII.

Humilitas
Virginis tur-
ris eburnea.
Rupert.Exod. 32. 10.
Gen. 32.

Psal. 105. 23.

Osee 12. 3.

Humilitate
maxime per-
horrescunt
demonos.

D. Athan.

V.

Cantic. 1. 0.

Orig.

Virginis obe-

dientia.

Obedientia
ornamentum
Christi.Obedientia
eximia pul-
chritudo.

VI.

Ob-dientia

turris cū pro-

pugnaculis.

Prov. 21. 28.

D. Gregor.

Obedientia

quæ sit præ-

cipua victo-

ria.

quia dum aliena voci humiliter subdimur, nosmetipsos in corde superamus.

VII.

Denique eadem turri eburnæ similis dicitur propter puritatem, & innocentiam, quam obedientia debet habere coniunctam. Id quod expendit D. Gregor. in eo, quod amici, & cognati Iob ei ouem vnam, & in aurem auream vnam obtulerunt: quia enim obedientia ex auditu est, rectè per in aurem, quod aurium est ornamentum, exprimitur. Igitur amici Iob obtulerunt ei ouem vnam, & in aurem vnam: Quoniam, vt ait Gregorius, innocens mentibus ornamentum obedientia iungitur: quare Iobo nemo in aurem sine oue, nemo ouem sine in aure obtulit, quia Redemptori suo non obedit, qui innocens non est, & innocens esse non potest, qui obedire contemnit. Quia verò ipsa obedientia non seruilis metu, sed charitatis affectu seruanda est: idcirco in aurem obtulerunt, vt videlicet in ea, quæ exhibetur, obedientia charitas fulgeat, quæ virtutes omnes quasi aurum cetera metallis transcendit. Hæc illi. Cui concinit illud, quod de Salomonis throno dicitur 3. Reg. 10. quodd scilicet thronum fecerit ex ebore grandem, & vestiuerit auro fuluo nimis. Quid enim vetat per Salomonis thronum obedientiam intelligere, in qua veluti in excello throno Deus ipse residet cui nimirum maximè gloriofum est habere sibi omnes subiectos, & dicto audientes?

Innocens esse non potest qui obedire contemnit. Obediendum non seruilis metu.

3. Reg. 10.

VIII. Obedientia difficultas est.

Plenùmque mysterij est in hanc sententiam, quod thronum illum duodecim leones seni ex vtraque parte ambiebant: tum quia multi leones, hoc est, multæ difficultates obedientiæ thronum ambiunt, vt qui ad huiusmodi thronum conscendere expetit, sibi inter ferocissimos leones incedendum pro certo habeat: ut etiam quia illi potissimum ad obedientiæ celsitudinem aspirant, qui leoninam quandam fortitudinem, & generositatem æmulantur, eo quod maximè ardua sit obedientiæ virtus. Quam eandem ob causam turris illa Dauid, de qua ante diximus, multa habebat propugnacula, multos appensos clypeos, multam armaturam fortium: omnia enim propugnacula, & munimenta, omniaque armorum genera necessaria sunt iis, qui obedientiæ turrim, atque arcem seruare, ac tueri contendunt, quam nimirum omnis generis tentamenta, bellaque impugnant, cum in materia verferet vniuersarum virtutum. Hæc igitur omnia maximè ad

Obedientiis quam debeat esse fortes, & generosi.

In exemplis obedientiæ purificationis se subiecit B. Virgo.

D. Thom.

Ioan. Gers.

D. Bonau.

Abulens.

D. Bern.

Luc. 1. 38.

Annunciatio-

ni angelica

consentens

quantum

meritis B.

Virgo.

Prov. 30. 19.

Virginem pertinent, quæ in virtute obedientiæ ita excelluit, vt sponte se legi purificationis subiecerit, qua tam en nequaquam tenebatur, in exemplum videlicet non solum humanitatis: sed etiam obedientiæ, quemadmodum docet D. Thom. 3. p. quæst. 37. art. 4. Imo affirmant Patres Virginem, cum stetit iuxta crucem, heroicum actum obedientiæ exercuisse simul, & charitatis offerendo filium suum Patri. Qua de re legendus est Ioan. Gerson tract. 2. de Cantico decachordo, id est, Magnificat, D. Bonauent. in 1. dist. 48. q. vlt. Abul. q. 14. in prologum Matth. Addit sanctus Bernardus serm. 17. de festiuitatibus Virginis Virginem actu fidei, & obedientiæ, cum consensit annunciationi Angelicæ illis verbis Luca 1. Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum, plus meruisse, quam omnes sanctos omnibus suis actibus, cum eo actu meruerit saltem de congruo, vt esset mater Dei: atque ad id probandum affert illud Prouerb. 30. Multa filia congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.

De murenulis, quibus collum Virginis ornabatur.

SECTIO XI.

I. DE Murenulis sponse sic loquitur sponsus Cant. 1. Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento. Septuaginta translulerunt: Similitudines auri faciemus tibi cum punctis argenti. Alij: Margaritas aureas faciemus tibi cum punctis argenti.